

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

А. П. Голіков, Н. А. Казакова

**ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»**

Навчальний посібник

Харків – 2016

УДК 339.9(075.8)
ББК 65.5я73
Г 85

Рецензенти:

О. І. Шнирков – доктор економічних наук, професор (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка);

С. О. Якубовський – доктор економічних наук, професор (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова).

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 7 від 1.07.2015 р.)*

Голіков А. П.

Г 85 Вступ до спеціальності «Міжнародні економічні відносини» : навчальний посібник / А. П. Голіков, Н. А. Казакова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 116 с.

ISBN 978-966-285-260-8

У посібнику висвітлюються основні положення спеціальності з міжнародних економічних відносин, розкривається сутність наукових понять «світове господарство» та «міжнародні економічні відносини», їх термінологічний апарат, основні складові, місце та значення в системі сучасних наук, перспективи розвитку. Наводиться словник термінів.

Для студентів спеціальності «міжнародні економічні відносини».

УДК 339.9(075.8)

ББК 65.5я73

ISBN 978-966-285-260-8

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016

© Голіков А. П., Казакова Н. А., 2016

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Тема 1. ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ – ПРОВІДНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ...	7
Тема 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ЯК ГАЛУЗЬ НАУКИ.....	10
2.1. Міжнародні відносини і їх структура. Найважливіші міжнародні організації.....	10
2.2. Міжнародні економічні відносини, їх роль і значення у світовому відтворювальному процесі.....	11
2.3. Провідні вчені в галузі світового господарства та міжнародних економічних відносин.....	12
Питання для самоконтролю з теми 2.....	20
Тема 3. ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ НАУКИ.....	21
3.1. Фактори виробництва та економічний потенціал суспільства.....	21
3.2. Довкілля людини і природно-ресурсний потенціал світового господарства.....	23
3.3. Економічний розвиток і економічне зростання.....	34
3.4. Міжнародна система національних рахунків.....	37
3.5. Якість життя.....	39
3.6. Конкуренція і конкурентоспроможність.....	40
3.7. Форми територіальної організації продуктивних сил.....	43
3.8. «Полюси зростання».....	45
3.9. Вільні (особливі) економічні зони і офшори.....	46
Питання для самоконтролю з теми 3.....	49
Тема 4. СВІТОВА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО.....	52
4.1. Світова економічна система.....	52
4.2. Світове господарство, його сектори та цикли розвитку.....	53
4.3. Світовий агропромисловий комплекс.....	57
Питання для самоконтролю з теми 4.....	58
Тема 5. СВІТОГОСПОДАРСЬКІ ПРОЦЕСИ.....	59
5.1. Загальні положення з розвитку світогосподарських процесів.....	59

5.2. Географічний поділ праці.....	60
5.3. Міжнародні економічні відносини.....	61
5.4. Міжнародна торгівля.....	62
5.5. Міжнародне економічне співробітництво та інтернаціоналізація господарської діяльності.....	66
5.6. Глобалізація.....	67
5.7. Міжнародна економічна інтеграція.....	70
5.8. Урбанізація і агломерація світової економіки.....	73
Питання для самоконтролю з теми 5.....	75
Тема 6. КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.....	77
6.1. Концепція світ-системи.....	77
6.2. Типи країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку.....	79
6.3. Концепція нового міжнародного економічного порядку....	82
6.4. Концепція сталого розвитку.....	83
Питання для самоконтролю з теми 6.....	85
Тема 7. ГОЛОВНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	86
7.1. Організація Об'єднаних Націй.....	87
7.2. Організація економічного співробітництва та розвитку, Організація з безпеки та співробітництва Європи.....	90
7.3. Світова організація торгівлі.....	91
Питання для самоконтролю з теми 7.....	92
Тема 8. УКРАЇНА В СИСТЕМІ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	94
8.1. Геоекономічне (економіко-географічне) положення України.....	94
8.2. Фактори виробництва України.....	97
8.3. Проблеми економічного зростання.....	99
Питання для самоконтролю з теми 8.....	102
ЛІТЕРАТУРА.....	103
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ.....	104